

احکام خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها و رویکردی

در قرآن و عهدین

روشنک کاظمی مقدم

انگیزه مهر

سرشناسه	کاطمی مقدم، روشنگر، ۱۳۵۱ -
عنوان و نام پدیدآور	مقایسه تطبیقی احکام خوراکی ها و آشامیدنی ها در قرآن کریم/ روشنگر کاطمی مقدم.
مشخصات نشر	تهران: انگیزه مهر، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	۱۹۲ ص.
شابک	۱۲۰۰۰ ریال ۸-۱-۹۴۷۸۷-۹۷۸-۶۰۰-۹۷۸:978-600-94787-8-1
وضعیت فهرست نویسی	فلیبا
یادداشت	کتابنامه.
موضوع	مواد غذایی -- جنبه های مذهبی
موضوع	آشامیدنی ها -- جنبه های مذهبی
موضوع	مواد غذایی در قرآن
موضوع	مواد غذایی -- جنبه های مذهبی -- اسلام
موضوع	آشامیدنی ها -- جنبه های مذهبی -- اسلام
موضوع	قرآن و کتاب مقدس -- مطالعات تطبیقی
رده بندی کنگره	BL۶۵۱۳۹۴ ۱۳۹۴ ۷۶۶م/
رده بندی دیوید	۴۴۶/۲۹۱
شماره کتابخانه ملی	۳۸۹۵۰۵۹

خوراکی ها و آشامیدنی ها و رویکردی

در قرآن و عهدین

نویسنده: روشنگر کاظمی مقدم

ناشر: انگیزه مهر

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۵

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۲۰۰۰ تومان

شابک: ۸-۱-۹۴۷۸۷-۹۷۸-۶۰۰-۹۷۸

آدرس: خ انقلاب - خ فخر رازی - کوچه مهر پ ۳ ط همکف

تلفن: ۰۹۱۲۴۴۹۳۵۴۸ - ۰۹۱۲۳۴۳۶۱۵۸ - ۶۶۴۱۱۰۵۶

۲	کلیاتی در مورد خوراکی
۱۶	گفتار دوم: مفاهیم
۱۶	۱-۲-۱ عهدین
۱۸	ابو کریمای عهد عتیق
۲۰	ابو کریمای عهد جدید
	۱-۲-۱ حلال و واژه های هم نوا در قرآن
۲۰	تعریف لغوی حلال
۱۴	تعریف اصطلاحی حلال
۱۶	تعریف لغوی طیب
۱۶	تعریف اصطلاحی طیب
۱۷	حلال و واژه های هم نوا در تورات
۱۹	حرام و واژه های هم نوا در قرآن
۱۹	تعریف لغوی حرام
۲۰	تعریف اصطلاحی حرام
۲۱	واژه هم نوای حرام
۲۱	تعریف لغوی خبیث
۲۲	تعریف اصطلاحی خبیث
۲۳	واژه های حرام و هم نوای آن در تورات
	فصل دوم: خوراکی های نباتی

گفتار اول: بیان اصل اولی خوراکی ها در قرآن

گفتار دوم: خوراکی ها در قرآن

۱-۲-۲ میوه ها

۲-۲-۲ غلات

۳-۲-۲ حبوبات

۴-۲-۲ سبزیجات

گفتار سوم: خوراکی ها در تورات

۱-۳-۲ نان و غلات

۲-۳-۲ حبوبات

۳-۳-۲ سبزیجات

۴-۳-۲ میوه ها

قوانین مربوط به خوردن میوه ها

۵-۳-۲ روغن

۶-۳-۲ لبنیات

گفتار چهارم: خوراکی ها در مسیحیت

۱-۴-۲ در زمان حضرت عیسی (ع)

۱-۴-۲ بعد از زمان حضرت عیسی (ع) در زمان پولس

احکام خوراکی ها از دیدگاه فرقه مورمون ها

گفتار پنجم: مقایسه تطبیقی خوراکی ها

فصل سوم: خوراکی های گوشتی و حیوانی

گفتار اول: بیان اصل اولی در مورد گوشت ها

گفتار دوم: آیات و احکام گوشت ها در قرآن

۶۸	۱-۲-۳ حیوانات دریایی
۷۱	۲-۲-۳ پرندگان و طیور
۷۳	۳-۲-۳ حشرات و خزندگان و جهندگان
۷۴	۴-۲-۳ حیوانات خشکی
۷۴	۱-۴-۲-۳ حلال گوشت
۷۹	۲-۴-۲-۳ حرام گوشت
۹۲	۳-۴-۲-۳ مکروه گوشت
۹۳	موارد وارد بر حیوان حلال گوشت
۹۴	گفتار سوم: آیات احکام گوشت ها در تورات
۹۶	۱-۳-۳ حیوانات خشکی
۹۶	۱-۱-۳-۳ حیوانات خشکی باک
۹۸	۲-۱-۳-۳ حیوانات خشکی اباک
۱۰۲	۲-۳-۳ پرندگان و طیور
۱۰۲	۱-۲-۳-۳ پرندگان و طیور حلال گوشت
۱۰۳	۲-۲-۳-۳ پرندگان و طیور حرام گوشت
۱۰۴	۳-۳-۳ خزندگان و جهندگان
۱۰۶	۴-۳-۳ حشرات
۱۰۱	۵-۳-۳ جانوران دریایی
۱۱۰	گفتار چهارم: مقایسه تطبیقی گوشت ها
۱۱۰	۱-۴-۳ حیوانات دریایی
۱۱۱	۲-۴-۳ حیوانات خشکی
۱۱۳	۳-۴-۳ پرندگان و طیور

فصل چهارم: آشامیدنی ها

گفتار اول: آیات و احکام آشامیدنی ها در قرآن

۴-۱-۱ آشامیدنی های حلال

۴-۱-۱-۱ آب

۴-۱-۱-۲ شیر

۴-۱-۱-۳ عسل

۴-۱-۱-۴ آب انگور

۴-۱-۲ آشامیدنی های حرام

۴-۱-۱-۱ سگ و مایع مست کننده

۴-۱-۲-۱ خون

گفتار دوم: آشامیدنی ها در تورات
۴-۲-۱ آشامیدنی های حلال

۴-۲-۱-۱ آب

۴-۲-۱-۲ شیر

۴-۲-۱-۳ عسل

۴-۲-۱-۴ شراب

۴-۲-۲ آشامیدنی حرام خون

گفتار سوم: آشامیدنی ها در مسیحیت
۴-۳-۱ آب

۴-۳-۲ سرکه

۴-۳-۳ شراب ۱۳۶

گفتار چهارم: مقایسه تطبیقی آشامیدنی ها

فصل پنجم: فلسفه تحریم و تحلیل خوراکی ها و آشامیدنی ها از دیدگاه قرآن

- گفتار اول: بررسی تحریم طبیات از دیدگاه قرآن ۱۳۹
- ۱-۱-۵ تحریم طبیات با انگیزه ریاضت نفسانی ۱۳۹
- ۲-۱-۵ تحریم طبیات به عنوان مجازات ۱۴۱
- ۳-۱-۵ تحریم طبیات به عنوان امتحان ۱۴۶
- گفتار دوم: منسوجات عهدین در قرآن ۱۴۸
- گفتار سوم: مشترکات احکام قرآن و عهدین ۱۵۱
- گفتار چهارم: تفاوت احکام قرآن و عهدین ۱۵۴
- نتیجه گیری ۱۵۶

منابع

خداوند متعال براساس حکمت الهی خویش انسان را آفرید، مسلماً شارع حکیم، خطوط کلی زندگی انسان را نیز مطابق با فطرت و طبیعت و هماهنگ با نظام آفرینش در جهت تکامل یافتن نسل بشری و سعادت اخروی او ارائه فرموده است.

چنین خداوند حکیمی با ارسال کتب بر فرستادگانش انسان را به استفاده از خوراکی‌ها و آشامیدنی‌های پاک توصیه نموده است.

بدون شک در حوزه ادیان الهی مباحث فراوانی قابل طرح و بررسی است که از جمله آن‌ها احکام خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها است.

واضح و میران است که نمی‌توان نقش خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها را در زندگی انسان نادیده انگاشت، چرا که حیات انسان براساس به استفاده صحیح و مناسب از آن‌ها است.

تغذیه سالم یکی از مواردی است که در کتب آسمانی (تورات و قرآن) صراحتاً بارها به آن توصیه شده است.^۱ چنان که خداوند در قرآن می‌فرماید: "فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَى طَعَامِهِ".^۲

در خلال آیات شریفه، بسیاری از غذاها با رعایت رینی چون حلال، پاک و مباح، و دسته دیگر با عنوان حرام و ناپاک معرفی و در پایان هر آیه، به افراد توصیه شده است تا از غذاهای پاک و حلال استفاده نموده و از ناپاکی‌ها اجتناب نمایند.

اهمیت امر تغذیه تا آن جا است که در مکاتب آسمانی اسلام، آداب متعددی را به خود اختصاص داده است. از جمله: آداب غذا خوردن، آداب نوشیدن، آداب دعا بعد از غذا و حتی ظروفی که برای تهیه و صرف غذا از آن استفاده می‌شود.

این توصیه‌های مشترک الهی به رهروان راه حق در تمامی ادیان آسمانی سبب می‌شود که آن‌ها تنها به فکر غذای جسمانی خود نبوده بلکه باید علاوه بر تغذیه جسم به فکر غذای معنوی و روحانی خود نیز بوده و بر آن مراقبت داشته باشند.

^۱ لایبان ۲۰، ۲۵ و ۲۶

^۲ سوره عبس: آیه ۳۴

چنان که در داستان اصحاب کهف می‌خوانیم: «اصحاب کهف بعد از بیداری با این که قاعدتاً بسیار گرسنه بودند و ذخیره بدن آن‌ها در این مدت طولانی مصرف شده بود ولی باز به کسی که مأمور خرید غذا می‌شود توصیه می‌کنند هر غذایی را نخرند، بلکه بنگرد در میان فروشدگان کدامین نفر غذایش از همه پاک‌تر است آن‌را انتخاب کند.»^۱

از آن‌جا که مأكولات و مشروبات در روح انسان اثر گذاشته و زمینه ساز عمل اوست، بنابراین دقت در مصرف خوراکی‌های حلال، باعث رشد و تکامل روح انسان شده و رسیدن وی به بالاترین جایگاه را فراهم نموده و در نتیجه آدمی در این جامعه رشد فکری و جسمی بهتری داشته و آماده پیر در راه کمال و سعادت خود می‌شود. لذا تغذیه بر عقل و روح و نفس انسان در پذیرش و شکل‌دهی و شکل‌گیری جامعه توحیدی نقش انکار ناپذیری دارد.

از جمله فوایدی که می‌توان برای این کتاب، بیان نمود، آگاهی نسبت به مسائل مطروحه در جهت شناخت هر چه بیشتر خوراکی‌ها و آشامیدنی‌های حرامی است که استفاده از آن‌ها روحیه توحش را در انسان ایجاد نموده و او را از دستیابی به برخی فضایل انسانی دور ساخته که پرهیز از آن‌ها می‌تواند موجب تربیت در خدا و زوال آثار ناپاکی را فراهم نماید.

در کتاب حاضر سعی بر آن است که احکام خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها به طور تطبیقی در قرآن و عهدین مورد بررسی قرار گیرد. سرچشمه بحث برآنیم تا دیدگاه ادیان آسمانی را در این باره بررسی نماییم که آیا دیدگاه ادیان آسمانی در این زمینه مشترک است یا با هم تغایر دارد؟ و نقاط اشتراک و تمایزشان درباره احکام خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها چیست؟

اهمیت موضوع زمانی مشخص می‌شود که مطابق شواهد موجود برخی از افراد اطلاعات چندانی نسبت به احکام دین خود نداشته و متأسفانه به لحاظ هجمه تبلیغاتی که بعضاً از سوی گروه‌های افراطی، با هدف تضعیف مذهب و اغراض سیاسی، علیه دین اسلام صورت می‌گیرد، قصد به چالش کشاندن آراء و احکام اسلامی را دارند، از این رو پرداختن به موضوع مورد بحث با توجه به موضع ادیان در این زمینه امری بس مهم به نظر می‌رسد.

^۱ مکالم شیرازی ناصر، تفسیر نمونه، ج ۱۲، ص ۳۷۵.

با توجه به این که ریشه ادیان الهی و سر منشأ آن‌ها خالق واحدی است که به تمامی مصالح و مفاسد مخلوقات خویش آگاه است بنابراین باید قوانین ثابت و استواری بر ادیان حاکم باشد، گرچه قائل به برخی تفاوت‌های ظاهری در میان آن‌ها هستیم. و از طرفی مسیحیت کنونی از لحاظ احکام خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها تفاوتی اساسی با دو آئین دیگر دارد که بررسی این امر رافع بسیاری از ابهامات و سئوالات خواهد بود، بر آنیم تا با اهتمام خویش در این باره بدون هیچ گونه غرض و انگیزه و پیش‌داوری ذهنی نگرشی واقع‌بینانه به احکام الهی در میان ادیان داشته باشیم. امید است با این باور، جان تشنه‌امان از سرچشمه زلال معرفت الهی سیراب گردد.

امید است با توجه به اهمیت موضوع ضمن مقایسه تطبیقی و پرداختن به اشتراکات و افتراقات ادیان، توان چراغی را در این مسیر روشن نمود و امید است عمل به احکام الهی را با بررسی و تبیین بی‌پیرایه‌تر پیگیر شویم.

۱- تبیین احکام حلال و حرام خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها در کتب آسمانی.

۲- مقایسه اجمالی میان زمین‌های خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها.

۳- بررسی تفاوت‌ها در میان احکام به سبب حکمی که مخصوص به همان طائفه بوده است.

۴- بیان مسأله نسخ که شامل حلیت برخی حرمت در زمان انبیاء بعدی بر مردم می‌شده است.

۵- پاسخ به شبهات وارده، نسبت به عدم حرمت بعضی از حیوانات و گیاهان مانند گوشت خوک و ... در دین مسیحیت.

با بررسی اجمالی که در مورد احکام خوراکی‌های حلال و حرام در قرآن و حدیث به عمل آمده، به نظر می‌رسد، مطالب گرانمایه‌ای درباره احکام به طور ضمنی و مجزاً، نه تنها در زمینه فقهی وجود دارد، از جمله: در مورد دین یهود، کتاب "برگزیده‌ای از کتاب مقدس تورات" از آقای یوسف مجتبی کرمانی، که شامل تغذیه، امور کشاورزی و دامداری، آداب غذا خوردن و ... است. در مسیحیت: کتاب "مختصر ال‌هوت الادبی" و در مورد اسلام کتاب "احکام حیوان در اسلام" از آیة‌الله احمدی میانجی. اما تا کنون در این باره کاری تطبیقی (چه در قالب کتاب، مقاله و یا پایان‌نامه‌ها) انجام نگرفته است.

پس از جست‌وجوی فراوان در میان کتب و مقالات و ... در این زمینه، تنها مقاله‌ای تحت عنوان: "نگاهی به احکام پیامبران پیرامون غذای پیروان در سه آیین یکتا پرستی یهود، ترسایی و اسلام" از آقای رحمت‌الله دلجانی در مجله ره‌آورد تابستان ۱۳۷۳ شماره ۳۶ به چشم می‌خورد.

www.ketab.ir